

GEMEENTE ENSCHEDE

ELKE DIEFSTAL IS ER ÉÉN TEVEEL

AANPAK FIETSDIEFSTAL 2022

ENSCHDE

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING 3

Samenwerking	3
Organisatie	3

1. HOE GROOT IS HET PROBLEEM? 4

Omvang van het probleem	4
Wat valt verder op?	4
Ervaringen	5

2. HUIDIGE INSPANNINGEN 6

Organisatie, samenwerking en kennisdeling	6
Kennis en bewustwording van fietsers	6
Stallingsmogelijkheden	6
Toezicht en controle	6
Aanvullende acties	6

3. DOELSTELLINGEN 7

4. MAATREGELEN 8

Organisatie, samenwerking en kennisdeling	8
Kennis en bewustwording van fietsers	8
Stallingsmogelijkheden	9
Toezicht en controle	9
Aanvullende acties	10

5. KOSTEN 11

INLEIDING

Tijdens de behandeling van de Fietsvisie Enschede 2030 heeft de Enschedese gemeenteraad gevraagd om een aanpak fietsdiefstal. Op basis van de cijfers daalde het aantal fietsdiefstallen de afgelopen jaren. In 2022 zien we dat er weer meer fietsen gestolen worden. Niet alle mensen doen aangifte, waardoor het aantal diefstallen hoger is dan de cijfers laten zien. Ook worden fietsen steeds meer waard. Dus de schade van fietsdiefstal neemt ook toe.

De gemeenteraad heeft gevraagd om een plan dat als doel heeft het aantal diefstallen te halveren. Voor dat plan werken we samen met fietswinkels en politie. Ook gebruiken we ervaringen uit andere steden om tot goede acties te komen.

Deze aanpak hebben we opgesteld op basis van de kennis en ervaring van het landelijke Centrum Fietsdiefstal. Daarnaast hebben we veel van de recente kennis vanuit het onderzoek 'Fietsdiefstal in Nederland'¹ gebruikt. Verder leverden fietsretailers (verkoop en onderhoud van fietsen), politie en de Fietzersbond hun bijdrage.

SAMENWERKING

De aanpak van fietsdiefstal staat of valt met een goede samenwerking tussen partijen. De meest direct betrokken partijen hebben meegewerkt aan dit plan en leveren hun bijdrage (gemeente, fietsretailers, politie, Fietzersbond). Eén belangrijke 'speler' ontbreekt nog bij het opstellen van dit plan: de fietseigenaar. We hebben hun suggesties en ideeën die we over de afgelopen jaren ontvingen uiteraard meegenomen. Tegelijkertijd is de actiebereidheid van de individuele fietseigenaar een belangrijke voorwaarde voor een succesvolle samenwerking. De gezamenlijke partners proberen daarom de fietseigenaar nog meer te betrekken bij deze aanpak.

ORGANISATIE

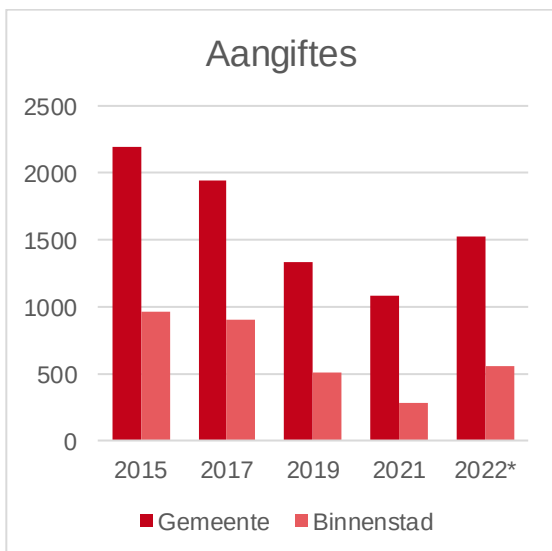
En succesvolle aanpak van fietsdiefstal vraagt om overleg, duidelijke afspraken en een planning. Zoiets bestond wel in het verleden, maar kreeg geen vervolg door gebrek aan urgentie/capaciteit bij de deelnemers. Voor een goede aanpak willen wij deze samenwerking opnieuw op poten zetten.

¹ Kuppens, J., Wolsink, J., Van Esseveldt, J. en Ferwerda, H; 2020; Fietsdiefstal in Nederland, Van fenomeen naar aanpak. Te downloaden via <https://stichtingvby.nl/wp-content/uploads/2021/02/Onderzoeksrapport-Fietsdiefstal-in-Nederland-Van-fenomeen-naar-aanpak-.pdf>

1. HOE GROOT IS HET PROBLEEM?

OMVANG VAN HET PROBLEEM

Het aantal fietsdiefstallen is hoog. Hoewel de cijfers een daling laten zien (Figuur 1) over de afgelopen jaren, werden er in 2022 tot nu toe weer meer fietsen gestolen. De schade van fietsdiefstal neemt ook toe, omdat de prijzen van fietsen stijgen (meer dan de inflatie). Ook is onduidelijk hoeveel slachtoffers van fietsdiefstal aangifte doen; we kunnen het aantal aangiftes dus niet één op één koppelen aan het werkelijk aantal diefstallen. Daarom hebben via onze inwoners in 2021 via het Enschede Panel gevraagd naar ervaringen met fietsdiefstal.

Figuur 1 - Aantal aangiftes van fietsdiefstal in Enschede. Voor 2022 gaat het om data tot en met oktober.

In 2021 deden ruim 1.350 inwoner aangifte van fietsdiefstal. Tegelijkertijd geeft 7% van de deelnemers aan het Enschede Panel aan dat hun fiets de afgelopen 12 maanden is gestolen. Er zijn ongeveer 130.000 inwoners van 18 jaar ouder in onze stad. Dit zou betekenen dat het hier gaat om

ruim 9.000 gestolen fietsen per jaar. Het aantal aangiftes is echter 'maar' ruim 1.000.

We weten dat de deelnemers aan het Enschede Panel geen 'perfecte' vertegenwoordiging zijn van de Enschede samenleving. Toch is het waarschijnlijk dat er veel meer fietsdiefstal is dan de aangiftecijfers laten zien.

In diezelfde peiling geeft 72% van de deelnemers aan aangifte te hebben gedaan. Dit kan echter ook niet kloppen: uit landelijke cijfers blijkt dat 20 tot 25% aangifte doet. Dat zou betekenen dat in Enschede er ruim 6.000 aangiftes waren in 2021. Maar het waren er 1.081.

Waarom doen slachtoffers van diefstal geen aangifte? Uit onderzoek² blijkt dat slachtoffers dit niet zinvol vinden. Ook doen zij vaak geen aangifte omdat ze de kenmerken (zoals het framenummer) van de fiets niet weten. Daarnaast vinden ze de waarde van de fiets te laag om aangifte te doen.

Ook uit de Fietsstad-enquête³ blijkt dat voor veel deelnemers diefstal een belangrijk aandachtspunt is.

Fietsretailers ervaren in hun winkel een toename van het aantal klanten dat te maken heeft met fietsdiefstal. Wij krijgen ook signalen dat sommige verzekeraars fietsen niet meer willen verzekeren in Enschede. Dit vanwege de hoge aantallen diefstal.

WAT VALT VERDER OP?

Diefstal vindt het hele jaar door plaats. De cijfers laten een kleine afname zien in juli en een kleine stijging in september. Fietsdiefstal vindt vooral in de middag plaats. Ook zien we een piek op zaterdag.

² Fietsdiefstal in Nederland - <https://centrumfietsdiefstal.nl/naslag/onderzoek-fietsdiefstal-in-nederland>

³ Website Fietsersbond - <https://enschede.fietsersbond.nl/2022/02/08/promotie-prima-maar-ontevreden-over-fietsdiefstal-en-omfietsen/>

Daders van fietsdiefstal kunnen we grofweg opdelen in drie groepen.

- georganiseerde misdaad waarbij bendes grote hoeveelheden fietsen stelen en naar het buitenland afvoeren;
- alleenwerkende veelplegers;
- incidentele gelegenheidsdieven.

Het centrum is de belangrijkste plaats waar diefstal plaatsvindt (Figuur 2). Binnen het centrum springt Van Heekplein⁴ er daarbij in het oog met een duidelijke piek op (de marktdagen) dinsdag en zaterdag.

Daarnaast zien we een toename van het aantal diefstallen bij Station Kennispark. Mogelijk is hier sprake van het verschuiven van het probleem.

Diefstal van fietsen bij mensen thuis en in de overige wijken vindt minder vaak plaats. In de bewaakte stallingen in het centrum zijn de aantallen diefstal het laagst.

ERVARINGEN

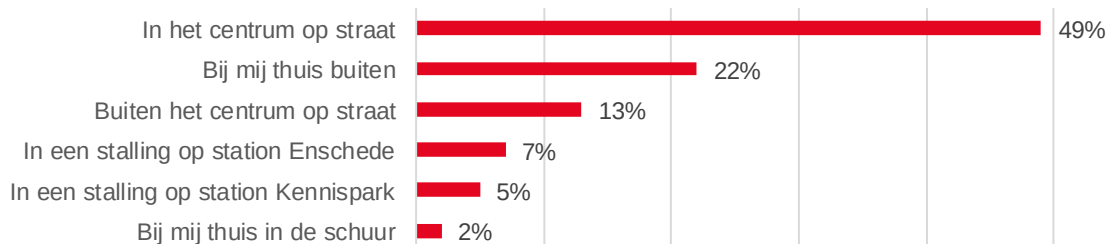
Fietsdiefstal levert voor alle partijen ongewenste gevolgen:

- Voor de fietseigenaren die daardoor hun fiets kwijt raken;
- Voor de fietseigenaren die door hoge cijfers geen verzekering meer kunnen afsluiten;
- Voor de gemeente omdat fietseigenaren bepaalde bestemmingen minder met de fiets bezoeken;
- Voor de politie omdat het inzet van mensen vraagt;
- Voor de fietsverkopers omdat hun product minder aantrekkelijk wordt.

Daarnaast neemt de diefstal van elektrische fietsen sterk toe en is er over de breedte te zien dat de economische schade van fietsdiefstal ook steeds groter wordt door de duurder wordende fietsen.

Wanneer we kijken naar de landelijke cijfers dan blijkt het volgende: het aantal fietsendienststallen is in Enschede hoger dan in andere steden.

Enschede Panel 2021: waar is je fiets gestolen?

Figuur 2 - Locaties waar fietsen gestolen zijn als percentage van aantal mensen dat aangaf de laatste 12 maanden een fiets kwijt te zijn geraakt aan diefstal. Meerdere antwoorden mogelijk, waardoor percentages optellen tot meer dan 100% (Enschede Panel 2021).

⁴ Dit gaat niet enkel over het plein, maar over de hele straat die zo heet. Met name ook het busstation.

2. HUIDIGE INSPANNINGEN

De acties in deze aanpak zijn niet allemaal nieuw. Er is de afgelopen jaren door verschillende partijen al veel gedaan om fietsdiefstal tegen te gaan.

ORGANISATIE, SAMENWERKING EN KENNISDELING

In de praktijk werken verschillende partijen op dit moment al samen. Er is af en toe overleg tussen gemeente en politie over de aangiftes. We ondersteunen de opsporing op verschillende manieren. Zo bekijken we bij aangifte de beelden van gemeentelijke camera's ter ondersteuning. Ook zetten we op plekken met veel fietsdiefstal (hotspots) lokfietsen in.

De politie bezoekt fietsmakers ongeveer om het jaar voor de controle op het gebruik van het digitaal opkopersregister (DOR) om zo handel in gestolen fietsen onmogelijk te maken. Bij overtredingen op dit punt meldt de politie dit aan de gemeente, waarna we deze overtreding kunnen aanpakken.

KENNIS EN BEWUSTWORDING VAN FIETSERS

We hebben de afgelopen jaren diverse actiedagen georganiseerd, samen met politie en het centrum Fietsdiefstal. Deze dagen richtten zich sterk op bewustwording en het graveren van framenummers. Dit graveren bleek steeds minder nodig (omdat de fiets al voorzien was) of minder mogelijk (omdat het aluminium niet geschikt is). Daarom hebben we deze acties gestopt na 2018.

In samenloop met de campagne 'Enschede Fietsstad' besteden we samen met onze partners op diverse momenten aandacht aan diefstal. Daarbij roepen we onder andere fietsers op een tweede slot te gebruiken bij het stallen van de fiets.

STALLINGSMOGELIJKHEDEN

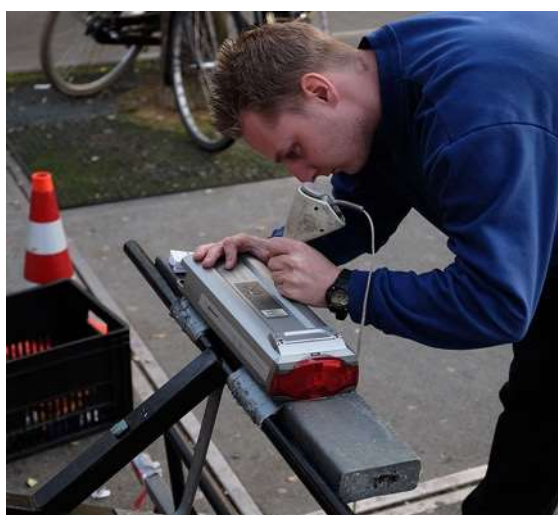
We hebben de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in stallingen bij de stations Enschede, Enschede Kennispark en op de Oldenzaalsestraat. Verder hebben we de afgelopen tien jaar meer dan 500 extra fietsenrekken (nietjes) geplaatst in de binnenstad. Ook zetten we bij evenementen een mobiele fietsenstalling in. Daarnaast beschikken we in het centrum over drie ondergrondse, bewaakte stallingen

TOEZICHT EN CONTROLE

De de stalling bij station Enschede hebben camera's. Verder passen we 24 uur per dag camerabewaking toe bij de ondergrondse stallingen De Graaff en Wilminkplein. De ondergrondse fietsenstalling Van Heekplein is tijdens winkeltijden geopend en kent bewaking door mensen. Dit geldt ook voor de stalling bij het winkelcentrum Zuid.

AANVULLENDE ACTIES

Inwoners laten veel fietsen langdurig in de stalling bij het NS-station staan. Dit leidt tot veel 'weesfietsen' in deze stalling. We hebben daarvoor succesvol en permanent een 'weesfietsenaanpak' opgezet. Zo houden we deze stallingsruimte beschikbaar voor de doelgroep (reizigers in het openbaar vervoer). Het fietsdepot Enschede speelt hierbij een centrale rol. Weggehaalde weesfietsen brengen we naar dat depot.

Belangrijkste doelstelling van dit plan van aanpak is dat het aantal fietsdiefstallen de komende jaren halveert.

Hoe weten we of we deze doelstelling halen? Wij vinden het aantal aangiftes geen goede graadmeter voor het aantal diefstallen, omdat hierbij de aangiftebereidheid ook een belangrijke invloed heeft. Aangiftes blijven wel de belangrijkste bron van informatie om diefstal gericht aan te pakken. We streven ernaar het aantal aangiftes omlaag te krijgen en tegelijkertijd de aangiftebereidheid te verhogen.

De beste inschatting die we op dit moment kunnen maken van het daadwerkelijke aantal diefstallen is het bevragen van het Enschede Panel. Op dit moment geeft zoals eerder gezegd 7% aan dat ze de afgelopen twaalf maanden te maken hebben gehad met diefstal van hun eigen fiets (2021). Dit percentage willen we de komende jaren omlaag brengen. Elke diefstal is er één teveel, dus het uiteindelijke streven is 0%.

Tegelijkertijd willen we realistisch blijven. Daarom willen we met deze aanpak dit percentage halveren tot 3,5% in 2030.

Onder dit doel hangt een aantal zaken die we willen bereiken (subdoelen), ondanks dat deze moeilijk meetbaar zijn:

- Een afname van de economische schade door fietsdiefstal;
- Groter bewustzijn onder de fietsers in Enschede, waardoor ze zelf meer actie ondernemen om diefstal te voorkomen (preventief handelen);
- Een afname van het aandeel mensen dat aangeeft niet op de fiets naar Enschede centrum te komen vanwege de kans op diefstal.

4. MAATREGELEN

Om deze doelstellingen te behalen gaan we maatregelen nemen op de volgende onderdelen: organisatie, samenwerking en kennisdeling, kennis en bewustzijn van fietsers, stallingsmogelijkheden, Toezicht en controle en aanvullende acties.

ORGANISATIE, SAMENWERKING EN KENNISDELING

Voor het effectief bestrijden van fietsdiefstal zoeken we de samenwerking met zowel politie als de fietsverkopers. Daarvoor gaan we verschillende acties ondernemen.

WERKGROEP FIETSDIEFSTAL

We richten met de betrokken partijen een werkgroep fietsdiefstal op. Daarmee komen we twee keer per jaar samen. In deze werkgroep willen we kennis en ervaringen uitwisselen. Ook willen we voortgang bewaken van de maatregelen uit dit plan van aanpak.

CONVENANT TEGENGAAN FIETSDIEFSTAL

De meeste Enschedese fietsretailers maken al gebruik van het digitaal opkopersregister. Zo kunnen zij de verkoop van tweedehands fietsen controleren of deze niet gestolen zijn. Om de samenwerking tussen partijen (ook richting derden) bekend te maken, sluiten we een convenant af tussen gemeente, politie en de fietsretailers.

BESTUURLIJKE AANPAK

We blijven inzetten op de bestuurlijke aanpak om heling tegen te gaan. Daarbij verkennen we de mogelijkheid om vanuit de gemeentelijke afdeling handhaving ondersteuning te bieden aan de politie. Daarbij gaat het om het toezicht te versterken op het gebruik van het digitaal opkopingsregister.

MONITORING

In de tweejaarlijkse monitoring van de Fietsvisie nemen we diefstal als onderdeel mee. Zowel op basis van aantallen aangiftes als op basis van ervaringen onder het Enschede Panel. Ook onderzoeken we, wanneer we incidenteel geparkeerde fietsen tellen, hoe goed deze gestald staan.

KENNIS EN BEWUSTWORDING VAN FIETSERS

Met het steeds duurder worden van fietsen, neemt de economische schade van diefstal snel toe. Ook het voordeel voor de dief stijgt. Dat betekent dat fietsers zich bewuster moeten zijn van de waarde die ze achterlaten wanneer ze hun fiets stallen.

Kennis en bewustzijn gaat zowel over het feit dat er gestolen wordt, als over de mogelijkheden die er zijn om de kans op diefstal te beperken. Hiervoor kennen we de volgende acties:

COMMUNICATIE

Via de bestaande Enschede Fietsstad-campagne geven we regelmatig aandacht aan fietsdiefstal. Zowel door uitingen online (website, social media, nieuwsbrief, app) als op straat en bij actiemomenten.

Fietsretailers die zich aansluiten bij het convenant ondersteunen we bij het informeren van hun klanten. Fietsdiefstal dient een thema te zijn bij het klantcontact bij aanschaf en onderhoud van de fiets. Daarnaast dient dit thema regelmatig terug te keren in onze reguliere nieuwsbrieven en onze social media.

Politie geeft binnen haar bestaande onlinekanalen regelmatig aandacht aan fietsdiefstal.

Algemene informatie over het tegengaan van fietsdiefstal is van belang. Daarnaast willen we onze inwoners en bezoekers ook informeren over hoe te handelen bij diefstal (aangifte doen, verlorenofgevonden.nl, Fietsdepot).

SAMENWERKING MET RETAIL

Gezamenlijk met de retailsector kijken we naar mogelijkheden om fietsers aan te moedigen maatregelen te nemen om diefstal te voorkomen. Bijvoorbeeld door inwoners te stimuleren 'Track&Trace' op hun fiets te laten inbouwen (zodat gestolen fietsen digitaal terug te vinden zijn). Of door ze actief te wijzen op het landelijke fietsregister. Ook kan de retailsector korting geven op de aanschaf van een tweede slot.

STALLINGSMOGELIJKHEDEN

Om een fiets goed te kunnen stallen is het van belang dat inwoners hun fietsen ergens aan vast kunnen maken (aan een rek, muur etc.). Dit noemen we aanbindmogelijkheden. Waar mogelijk voorzien we in gebouwde stallingen of fietsrekken/nietjes op drukke punten. In de binnenstad is dat niet overal mogelijk. Bijvoorbeeld rondom de Oude Kerk worden veel fietsen geparkeerd, dat is geen probleem. De Fietsvisie gaat ook al nadrukkelijk in op stallingen. In deze visie hebben we de volgende acties benoemd:

STALLINGENCENTRUM

We zetten in op het uitbreiden van de stallingsvoorzieningen in het centrum. We zoeken we naar ruimte nabij Wenninkgaarde/Muziekkwartier en Oldenzaalsestraat/De Heurne.

FIETSVLONDERS

Op locaties in wijken waar veel fietsen in de openbare ruimte worden gestald, verkennen we de mogelijkheid tot het inzetten van fietsvlonders. Dit zijn tijdelijke stallingen die we kunnen realiseren op de plaats van een parkeerplaats voor auto's. Hier kunnen inwoners hun fiets aan vastmaken..

FIETSNIETJES

Op locaties waar inwoners en bezoekers veel fietsen stallen (centrum, winkelcentra, openbare voorzieningen, etc.) blijven we voldoende aanbindmogelijkheden aanbieden. Bij voorkeur door het plaatsen van fietsnietjes. Daarbij kijken we waar nodig ook naar veilige stallingsmogelijkheden voor bijzondere fietsen (bakfietsen, driewielers, etc.).

TOEZICHT EN CONTROLE

Op dit moment zijn de stalling Van Heekplein en de stalling bij Winkelcentrum Zuid bewaakt door personeel. De stallingen De Graaff en Wilminkplein kennen camerabewaking, waarbij de toegangsdeur in de avonduren op afstand geopend wordt. Rondom station Enschede is camerabewaking in de stallingen aanwezig. Daarnaast voeren we de volgende aanvullende actie uit:

UITBREIDEN CAMERATOEZICHT

Waar mogelijk passen we camera's toe in de gemeentelijke fietsenstallingen. Bij de stalling bij station Kennispark (tentdoek) willen we camera's ophangen. Voor de stalling aan de Oldenzaalsestraat hebben we mogelijkheden onderzocht, maar zijn de privacy-gevolgen van het filmen in de openbare ruimte te groot.

INZET FIETSSTEWARDS / POP-UP BEWAKING

Op plekken waar permanente bewaking van fietsen te kostbaar is, onderzoeken we de mogelijkheid om fietsstewards in te zetten. Dit zijn mensen die op piekmomenten extra toezicht houden op de stalling en fietsers aanspreken op hun (fout)parkeergedrag. Waar mogelijk geven ze informatie over veilig stallen. Hierbij verkennen we ook de mogelijkheid om op het middenplein van het busstation Van Heekplein personele bewaking toe te voegen op piekmomenten.

AANVULLENDE ACTIES

Een nettere openbare ruimte voorkomt diefstal. Daarnaast willen we stallingen beschikbaar hebben voor actieve gebruikers en is te lang parkeren (weesfiets) dus onwenselijk. Daar investeren we in, conform de ambities uit de Fietsvisie. We zetten ook samen met de politie de inzet van lokfietsen voort.

UITBREIDEN WEESFIETSENHANDHAVING

Het weesfietsenbeleid breiden we uit naar alle stallingen rondom station Enschede en station Enschede Kennispark. Daarnaast passen we het toe in alle bewaakte stallingen.

HANDHAVING FOUTPARKEREN STATION ENSCHEDE

Rondom station Enschede handhaven we op foutparkeren. Hiervoor maken we de handhavingprocessen efficiënter door digitalisering.

KOPPELING DEPOT MET FIETSRETAILERS

In het fietsdepot staan vaak fietsen waarvoor geen aangifte van diefstal is gedaan. Deze staan dus niet in het digitaal opkopingsregister (DOR).

We gaan onderzoeken hoe we de kennis en contacten van fietsretailers kunnen benutten om meer fietsen uit het depot terug te krijgen bij hun eigenaar,

BLIJVENDE INZET VAN LOKFIETSEN

Politie zet lokfietsen in om op deze manier opsporing van diefstal mogelijk te maken. Deze effectieve opsporingsmethode zetten we de komende jaren voort.

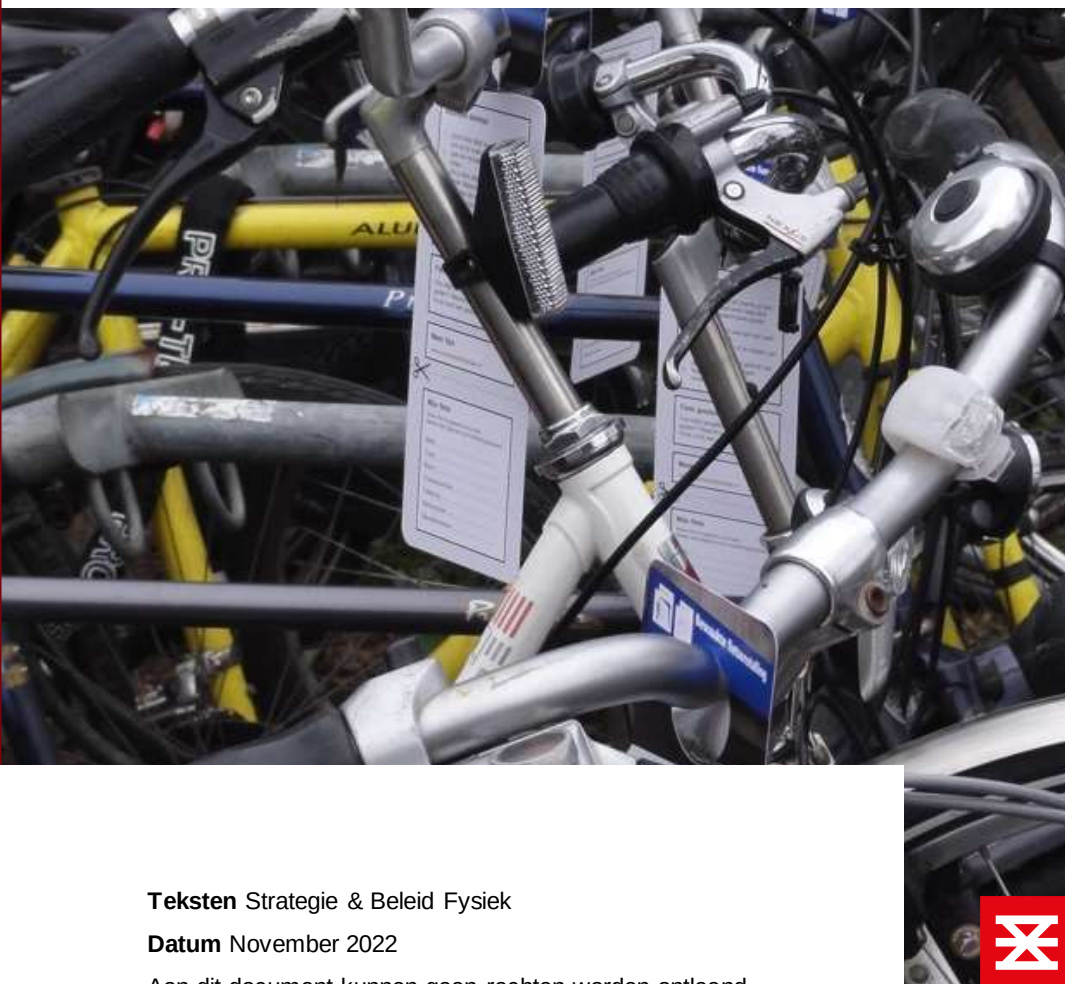

De extra gemeentelijke kosten voor uitvoering van deze aanpak bedragen 75.000 euro per jaar. Deze nemen we de komende jaren op in de kredietaanvraag mobiliteit. Vooruitlopend op dit plan is dit voor 2022 al gedaan.

In onderstaande tabel staat aangegeven uit welke budgetten we de kosten van de genoemde acties dekken. Voor de acties die we vanuit het budget fietsdiefstal willen dekken zal op basis van urgentie worden gekeken welke kosten in welk jaar prioriteit hebben.

Actie	Budget
Werkgroep Fietsdiefstal	Binnen bestaande uren
Convenant Tegengaan fietsdiefstal	Binnen bestaande uren
Bestuurlijke aanpak	Binnen bestaande uren
Monitoring	Regulier budget monitoring
Communicatie	Budget Fietsdiefstal
Samenwerking met retail	Budget Fietsdiefstal
Stallingen centrum	Zomernota 2021 – Fietsvisie basis
Fietsvlonders	Zomernota 2021 – Fietsvisie basis
Fietsnietjes	Regulier budget kleine infra
Uitbreiding cameratoezicht Kennispark	Parkeerbedrijf
Inzet fietsstewards / pop-up bewaking	Budget Fietsdiefstal
Uitbreiden weesfietsenhandhaving	Zomernota 2021 – Fietsvisie basis
Handhaving foutparkeren stationsgebied	Zomernota 2021 – Fietsvisie basis
Koppeling depot met fietsretailers	Binnen bestaande uren
Blijvende inzet lokfietsen	Politie
Onvoorzien	Budget Fietsdiefstal

GEMEENTE ENSCHEDE

Teksten Strategie & Beleid Fysiek

Datum November 2022

Aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend

ENSCHDE